

Kościół Bożego Ciała

W Nieświeżu

jest jednym z pierwszych zabytków architektury barokowej w Europie Wschodniej. Jego początki związane są z działalnością Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła "Sierotki". Wychowany w tradycjach doktryny reformacyjnej książę w młodości przeszedł na łono Kościoła katolickiego i postanowił wszelkimi sposobami wzmocnić jego pozycję w Wielkim Księstwie Litewskim. Zaprosił jezuitów do Nieświeża, aby walczyli z reformacją. W 1584 r. Sierotka założył kolegium jezuickie, któremu nadał majątek Lipsk z małym miasteczkiem i kilkoma wsiami.

Kilka lat wcześniej, w 1581 r., rozpoczęto budowę kamiennego kościoła, ale mnichom nie podobał się jego wygląd, który nie był zgodny z nowymi kanonami budowy kościołów katolickich. Po wielu wahaniach prawie ukończony kościół został rozebrany. Mając na uwadze życzenia jezuitów, zaproszony włoski architekt Jan Maria Bernardoni opracował nowy projekt. Za wzór posłużył kościół Il Gesù w Rzymie.

14 września 1587 r. biskup wileński Jurij Radziwiłł położył kamień węgielny pod budowę kościoła Bożego Ciała. Budowa trwała sześć lat, a kierował nią Bernardoni. Sam Radziwiłł, który dobrze znał się na architekturze, często wprowadzał zmiany do projektu. W szczególności nalegał na wykonanie dużej kopuły, wzorowanej na włoskich świątyniach. W rezultacie kościół okazał się bardziej majestatyczny i bogaty niż pierwotnie chcieli ojcowie jezuitów. 1 listopada 1593 roku odbyło się pierwsze nabożeństwo, a 7 października 1601 roku kościół został konsekrowany.

Kościół jest trójnawową, sześciokopułową bazyliką krzyżową, która przypomina wydłużony krzyż łaciński, z półkolistym ołtarzem kończącym nawę główną i barokową fasadą główną. Ostatnie badania pokazują, że zewnętrzne ściany kościoła były prawdopodobnie ozdobione freskami, a nie otynkowane, jak wcześniej sądzono.

Mikołaja z Sieroty kościół został sfinansowany przez jego krewnych. Dekoracja ołtarza głównego została ufundowana przez Albrechta Radziwiłła, ordynata z Klecka, natomiast organy zostały zainstalowane na koszt Andrzeja Skarulskiego, który towarzyszył Sierotkowi podczas jego pielgrzymki do Ziemi Świętej.

W połowie XVIII w. z inicjatywy Michała Kazimierza Radziwiłła "Rybonki" przebudowano część ołtarzową świątyni i pomalowano ściany freskami. Prace budowlane nadzorowali architekci Maurizio Pedetti i Kazimierz Zdanowicz, a zespołem malarzy kierował Ksawery Dominik Geski. Freski przedstawiają apostołów ewangelistów, świętych, sceny z życia Jezusa Chrystusa i Najświętszej Marii Panny, sceny ze Starego Testamentu oraz motywy alegoryczne. Centralnym dziełem jest obraz Ostatnia Wieczerza (7,2×4,5 metra), który zdobi ołtarz główny. Dzieła sztuki zmieniły wewnętrzny wygląd kościoła w Nieświeżu. Od tego czasu nazywany jest "cudem świata" i zaliczany jest do najpiękniejszych budowli Rzeczypospolitej. Współcześni pisali: "Zwiedzisz cały świat, ale takiego piękna nie znajdziesz".

W 1773 r. papież Klemens XIV wydał bullę o kasacie zakonu jezuitów. Kolegium w Nieświeżu zostało przekształcone w szkołę świecką, a kościół stał się szkołą parafialną. Status ten pozostał niezmienny w XIX wieku.

Historia kościoła XX wieku jest ściśle związana z księdzem Grzegorzem Kołosowskim (1909-1991). Służył on w Nieświeżu od 1939 r. aż do śmierci. Swoją karierę rozpoczął jako kapłan-wikariusz u dziekana Mieczysława Kubika, który został rozstrzelany przez Niemców. W 1942 r. Kołosowski również został aresztowany, ale udało mu się uwolnić. Wraz z parafianami ukrywał relikwie kościelne. Po zdobyciu miasta w krótkim czasie zorganizował remont kopuły. W okresie powojennym jego staraniem odrestaurowano część zdobień i ikon, zabezpieczono nekropolię Radziwiłłów oraz przeprowadzono remont zewnętrzny budynku. Kołosowski szczerze służył swojej wierze i ludziom, był szanowany przez mieszkańców Nieświeża i okolic. W 1990 r. papież Jan

Paweł II nadał mu tytuł prałata. W 2002 r. otrzymał pośmiertnie tytuł Honorowego Obywatela Nieświeża.

W podziemiach kościoła znajduje się krypta grobowa Radziwiłłów, w której od początku XVII wieku chowani są członkowie książęcej rodziny.

